

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
V L A D A

Broj: 02/1-33-28985/24
Tuzla, 10.09.2024. godine

Na osnovu člana 5. i 29. Zakona o Vladi Tuzlanskog kantona ("Službene novine Tuzlanskog kantona", br. 17/00, 1/05, 11/06, 13/11 i 15/17), Vlada Tuzlanskog kantona na sjednici održanoj dana 10.09.2024. godine, donosi

ZAKLJUČAK

I

Prihvata se Informacija Ministarstva zdravstva o obezbjeđivanju rezervi krvi za potrebe liječenja građana u Tuzlanskom kantonu sa osvrtom na status dobrovoljnih davalaca krvi i mogućnosti obezbjeđenja krvi kao lijeka za 2023. godinu.

II

Informacija iz tačke I ovog Zaključka uputit će se Skupštini Tuzlanskog kantona na razmatranje.

DOSTAVITI:

- 1 x Skupštini Tuzlanskog kantona
- 1 x Ministarstvu zdravstva
- 1 x Evidenciji
- 1 x a/a

PREMIJER KANTONA

Irfan Halilagić

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE

TUZLANSKI KANTON

MINISTARSTVO ZDRAVSTVA

BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

TUZLA CANTON

MINISTRY OF HEALTH

**Informacija
o obezbjeđivanju rezerve krvi za potrebe liječenja građana
u Tuzlanskom kantonu sa osvrtom na status dobrovoljnih
davalaca krvi i mogućnosti obezbjeđenja krvi
kao lijeka za 2023. godinu**

Septembar 2024. godine

SADRŽAJ

1. UVOD.....	2
1.1. Potrebe za krvlju i krvnim komponentama.....	2
2. INSTITUCIJE I ORGANIZACIJE KOJE SE BAVE OBEZBJEĐENJEM KRVI ZA LIJEČENJE.....	3
2.1. Poliklinika za transfuziologiju Javne zdravstvene ustanove Univerzitetsko klinički centar Tuzla	3
2.1.1. Planski organizovane akcije darivanja krvi.....	3
2.1.2. Dobrovoljno darivanje krvi	5
2.2. Odsjek za transfuziju Javne zdravstvene ustanove Opća bolnica "Dr. Mustafa Beganović" Gračanica	5
2.3. Organizacije koje učestvuju u akcijama dobrovoljnog davanja krvi i animiranju stanovništva - Crveni križ Tuzlanskog kantona	5
3. ZBIRNA INFORMACIJA O BROJU DOBROVOLJNIH DAVALACA KRVI.....	6
4. ANALIZA I OCJENA STANJA U OBLASTI OBEZBJEĐENJA USLOVA ZA DUGOROČNO I PLANSKO PRIKUPLJANJE KRVI.....	6
5. ZAKLJUČCI.....	7
6. PRIJEDLOG MJERA	7

1. UVOD

Blagovremeno i količinski adekvatno prikupljanje i snabdjevanje sa sigurnom krvlju i lijekovima dobijenih od krvi ili krvne plazme je od vitalnog značaja za funkcionisanje zdravstvenog sistema.

Shodno članu 2. Zakona o krvi i krvnim pripravcima Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj: 09/10) prikupljanje, testiranje, prerada, čuvanje, distribucija i upotreba krvi i krvnih sastojaka u Federaciji vrši se u skladu sa direktivama Evropske unije, preporukama Svjetske zdravstvene organizacije, preporukama Vijeća Evrope, dobrom laboratorijskom, proizvođačkom i kliničkom praksom, kao i drugim propisima iz ove oblasti.

Preporuke Svjetske zdravstvene organizacije, kao i Direktiva 2002/98/EC Evropskog Parlamenta i Savjeta Evrope o postavljanju standarda kvaliteta i bezbjednosti u prikupljanju, testiranju, obradi, čuvanju i distribuciji krvi i komponenata od krvi, amandman na ovaj dokument Direktiva 2001/83/EC, kao i Preporuke Savjeta Evrope No.R(88)4 i No.(95)15 koje sadrže tehničke smjernice o pripremi, korištenju i obezbjeđivanju kvaliteta komponenata krvi, jasno ukazuju na potrebu formiranja i unapređenja dobro organizovanih službi za transfuziju krvi sa prepoznatljivim standardima kvaliteta.

Prema Direktivama EU, obezbjeđenje adekvatnih količina sigurne krvi i krvnih komponenti, kao lijekova humanog porijekla, predstavlja nacionalni interes.

Transfuzijsku djelatnost obavljaju zdravstvene ustanove koje prikupljaju krv, zajedno sa humanitarnim organizacijama, klubovima i udruženjima dobrovoljnih davalaca krvi, čuvaju i distribuiraju krv i krvne komponente, osiguravaju stanovništvu, zdravstvenim i drugim ustanovama lijekove proizvedene iz krvi, obavljaju dijagnostička ispitivanja i transfuzijsko liječenje. Zakonom o zdravstvenoj zaštiti ("Službene novine Federacije BiH", broj: 46/10 i 75/13) je utvrđeno da se transfuziološka djelatnost može obavljati za područje kantona u okviru bolničke stanice za transfuziološku medicinu.

1.1. Potrebe za krvlju i krvnim komponentama

Za normalno funkcionisanje zdravstvenog sistema treba obezbjediti 5 donacija krvi na 100 stanovnika.

Prema Zakonu o krvi i krvnim pripravcima Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj: 09/10), prikupljanje krvi i krvnih sastojaka u Federaciji BiH se zasniva na načelima dobrovoljnosti, besplatnosti, anonimnosti i solidarnosti. Potrebe se planiraju na godišnjem nivou i iskazuju kroz godišnji plan organizovanja akcija i darivanja krvi.

Kako bi Javna zdravstvena ustanova Univerzitetsko klinički centar Tuzla normalno funkcionisao, a ovaj vid liječenja bio dostupan svima onima kojima je potreban, neophodno je u toku godine obezbjediti najmanje 3 donacije krvi na 100 stanovnika tj. da 3% stanovništva Tuzlanskog kantona uđe u program darivanja krvi.

2. INSTITUCIJE I ORGANIZACIJE KOJE SE BAVE OBEZBJEĐENJEM KRVI ZA LIJEČENJE

Transfuzijsku djelatnost na Tuzlanskom kantonu obavljaju Poliklinika za transfuziologiju Javne zdravstvene ustanove Univerzitetsko klinički centar Tuzla i Odsjek za transfuziju Javne Zdravstvene Ustanove Opće bolnice „dr.Mustafa Beganović“ Gračanica.

2.1. Poliklinika za transfuziologiju Javne zdravstvene ustanove Univerzitetsko klinički centar Tuzla

Poliklinika za transfuziologiju najveća je organizaciona jedinica unutar Javne zdravstvene ustanove Univerzitetsko kliničkog centra Tuzla koja obavlja dijagnostička ispitivanja i transfuzijsko liječenje. Djelatnost obavlja u skladu sa Zakonom o krvi i krvnim pripravcima Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj: 09/10). Poliklinika se bavi prikupljanjem krvi, proizvodnjom, čuvanjem i distribuiranjem krvi i krvnih pripravaka osiguravajući stanovništvu i drugim zdravstvenim ustanovama lijekove proizvedene iz krvi. U svome radu prati i koristi se direktivama Evropske unije, preporukama Svjetske zdravstvene organizacije (SZO), preporukama Vijeća Evrope koje regulišu rad ustanova koje se bave transfuzijskom medicinom, preporukama Međunarodnog udruženja banaka krvi (ISBT), dobrom laboratorijskom, proizvođačkom i kliničkom praksom kao i drugim propisima iz ove oblasti.

2.1.1. Planski organizovane akcije darivanja krvi

Prilikom planiranja obezbjeđenja stabilnih rezervi krvi i plana akcija davanja krvi na području Tuzlanskog kantona, Poliklinika se rukovodi sljedećim kriterijima: brojem stanovnika na području Tuzlanskog kantona, kapacitetom Javne zdravstvene ustanove Univerzitetsko kliničkog centra Tuzla, iskustvom u potrošnji krvi i krvnih pripravaka u ranijem periodu, mogućim incidentnim situacijama i perspektivom razvoja Javne zdravstvene ustanove Univerzitetsko kliničkog centra Tuzla. Plan akcija davanja krvi rađen je u saradnji sa općinskim i gradskim organizacijama Crvenog križa sa područja Tuzlanskog kantona. Akcije davanja krvi planirane su na teritorijalnom principu u mjesnim zajednicama, srednjim školama, fakultetima, preduzećima i drugim ustanovama.

Tabela 1: Broj stanovnika (stanje na dan 30.06.2023. godine, podaci Federalnog zavoda za statistiku) i planirani broj akcija prikupljanja krvi putem planiranih akcija dobrovoljnog davalatva za 2023. godinu - UKC Tuzla

OPĆINA/GRAD	BROJ STANOVNIKA	BROJ PLANIRANIH AKCIJA	PLANIRANI BROJ JEDINICA KRVI	BROJ REALIZOVANIH AKCIJA	BROJ VANREDNIH AKCIJA	BROJ OTKAZANIH AKCIJA
Banovići	21.968	6	664	6	0	0
Čelić	9.621	4	290	4	0	0
Doboj Istok	9.656	4	291	4	0	0
Gračanica	44.327	5	1335	5	0	0
Gradačac	38.345	10	1150	10	0	0
Kalesija	32.202	5	968	5	0	0
Kladanj	11.181	4	339	3	0	1

Lukavac	41.833	18	1263	18	0	0
Sapna	10.280	3	309	3	0	0
Srebrenik	38.896	4	1169	5	1	0
Teočak	6.872	4	208	4	0	0
Tuzla	107.783	101	3242	115	15	1
Živinice	57.607	15	1730	18	4	1
UKUPNO	430.571	183	12 958	200	20	3

Tabela 2: Prikaz rezultata POA (Planski organiziranih akcija) darivanja krvi za 2023. godinu na području Tuzlanskog kantona

OPĆINA/GRAD	PLANIRANI BROJ JEDINICA KRV	BROJ PRIJAVLJENIH DAVALACA	BROJ ODBIJENIH DAVALACA	BROJ DAVALACA KOJI SU DALI KRV	OSTVARENJE PLANA
Banovići	664	564	103	461	69,4%
Čelić	290	130	18	112	38,4 %
Doboj Istok	291	126	42	84	28,9 %
Gračanica	1335	214	92	122	9,1 %
Gradačac	1150	550	126	424	36,9 %
Kalesija	968	171	64	107	11 %
Kladanj	339	141	31	110	32,4%
Lukavac	1263	946	157	789	62,5 %
Sapna	309	51	15	36	11,7 %
Srebrenik	1169	397	107	290	24,8 %
Teočak	208	58	15	43	20,6 %
Tuzla	3242	1478	436	1042	32,1%
Živinice	1730	676	140	536	31 %
UKUPNO	12958	5502	1346	4156	31,45%

U planski organiziranim akcijama dobrovoljnog davanja krvi pod okriljem Poliklinike za transfuziologiju u 2023. godini bilo je :

- 5 502 prijavljenih davaoca
- 4 156 je moglo dati krv
- 1 346 nije moglo dati

Planom akcija bilo je predviđeno da se organizuje **183** akcija darivanja krvi, od kojih je 3 otkazano. Pored planiranih, organizovano je dodatnih **20** akcija, tako da je u 2023. godini realizovano ukupno **200** akcija darivanja krvi.

2.1.2. Dobrovoljno darivanje krvi

Samoinicijativno u Polikliniku za transfuziologiju za darivanje krvi javilo se **4161** lice sa područja našeg i drugih kantona.

Kriterije za darivanje nije zadovoljilo **697** lica, tako da je kroz ovaj vid darivanja prikupljeno **3464** jedinica krvi.

Radi nedostataka krvih pripravaka određenih krvnih grupa (najčešće se radilo o nedostatku dovoljnih količina koncentrata trombocita) moralo se insistirati na takozvanim ciljanim davaocima krvi i kroz ovakav vid davalatstva za darivanje krvi javilo se **5475** lica, od koji za darivanje krvi nije bilo podesno njih **1444**.

Po pozivu iz Polilinke za transfuziologiju za darivanje trombocita javilo se **59** lica, dok je trombocite darovalo 51 lice.

Uzevši u obzir sve oblike darivanja krvi, u toku 2023. godine, od ukupnog broja onih kojih su pristupili davanju krvi (15.197) za darivanje krvi nije bilo podesno 3.495, a krv je darovalo 11.702.

2.2. Odsjek za transfuziju Javne zdravstvene ustanove Opća bolnica "Dr. Mustafa Beganović" Gračanica

Odsjek za transfuziju Javne zdravstvene ustanove Opća bolnica "Dr. Mustafa Beganović" Gračanica nema godišnji Plan organizovanja akcija doniranja krvi, te se akcije darivanja krvi izvan Ustanove ne obavljaju iz tehničkih razloga (nedovoljno osoblja i opreme za rad na terenu). Odsjek za transfuziju Opće bolnice "Dr. Mustafa Beganović" Gračanica ima jedan stacionarni punkt i prikupljanje krvi se vrši samo u prostorijama službe.

Na osnovu dostavljenih podataka za 2023. godinu u Odsjeku za Javne zdravstvene ustanove Opća bolnica "Dr. Mustafa Beganović" Gračanica, evidentirano je **1599** davalaca krvi, od kojih:

- **575** su bili dobrovoljni davaoci krvi,
- **840** porodično-ciljani davaoci krvi
- **184** su odbijeni davaoci krvi

Prikupljeno je **1415** jedinica krvi, a za potrebe Zdravstvene ustanove Specijalne bolnice „Medical Institut Bayer“ Tuzla je proslijeđeno **811** jedinica krvi.

2.3. Organizacije koje učestvuju u akcijama dobrovoljnog davanja krvi i animiranju stanovništva - Crveni križ Tuzlanskog kantona

Crveni križ Tuzlanskog kantona (CKTK) je Ministarstvu zdravstva Tuzlanskog kantona dostavio Izveštaj o aktivnostima i rezultatima za 2023. godinu. Sve aktivnosti na programu dobrovoljnog davalatstva krvi u 2023. godini realizovane su u saradnji sa Poliklinikom za transfuziologiju UKC Tuzla, u skladu sa Planom i programom akcija dobrovoljnog davanja krvi.

Crveni križ Gračanica sprovodi aktivnosti promocije i organizacije darivanja krvi za potrebe JZU Opća bolnica "Dr. Mustafa Beganović" Gračanica.

Ponovno je apostrofirana činjenica da za potrebe realizacije ovog programa ne postoji sistemski uređen način finansiranja, već da se sve aktivnosti realizuju putem vlastitih sredstava gradskih/općinskih i kantonalne organizacije Crvenog križa.

Tokom 2023. godine nastavljeno je sa nagrađivanjem višestrukih dobrovoljnih davalaca krvi.

U Prači, opština Goražde, su održani 14. Federalni susreti dobrovoljnih davalaca krvi na kojima su se okupili humanisti iz Federacije Bosne i Hercegovine, a koji su krv dali 50, 75, 100 i više puta. Dodjeljena su priznanja za 23 dobrovoljna davaoca sa područja Tuzlanskog kantona.

Povodom Dana Civilne zaštite višetruki davalac iz Kladnja je na prijedlog Crvenog križa Tuzlanskog kantona dobio priznanje Kantonalne uprave Civilne zaštite.

Povodom Međunarodnog dana dobrovoljnih davalaca krvi, Crveni križ Tuzlanskog kantona sa Crvenim križem Grada Tuzle i Poliklinikom za transfuziologiju organizovao je dodatnu akciju davanja krvi na gradskom trgu u Tuzli, što je iskorak u kreiranju akcija dobrovoljnog davanja krvi. Akciji su se odazvale **40** osobe, a **32** su darovale krv.

Druga javna akcija koja je organizovana u saradnji sa Crvenim križem Grada Tuzle i Poliklinikom za transfuziologiju, realizovana je početkom oktobra 2023. godine na gradskom trgu u Tuzli. Akciji se odazvalo **59** osoba, a **35** su darovale krv.

3. ZBIRNA INFORMACIJA O BROJU DOBROVOLJNIH DAVALACA KRVI

Na osnovu navedenih podataka dolazi se do sljedećih informacija:

- Ukupan broj dobrovoljnih davalaca krvi (u svim vidovima davalatstva) na nivou Tuzlanskog kantona u 2023. godini (Univerzitetsko klinički centar, Opća bolnica "Dr. Mustafa Beganović" Gračanica i Crveni križ Tuzlanskog kantona) - **13 184** što je za 313 davaoca više nego za 2022. godinu.
- Kriterije za davanje krvi nije ispunilo **3711** davalaca krvi.

4. ANALIZA I OCJENA STANJA U OBLASTI OBEZBJEĐENJA USLOVA ZA DUGOROČNO I PLANSKO PRIKUPLJANJE KRVI

- Neophodan cilj svih budućih promotivnih aktivnosti mora biti omasovljenje dobrovoljnog davalatstva krvi kroz planski organizirane akcije, koje su najpogodnije u smislu blagovremene i adekvatne pripreme krvi i lijekova od krvi za primjenu.
- Konstantan cilj mora biti očuvanje stalnih, sigurnih davalaca krvi, koji su iz populacije niskog rizika od mogućeg prenosa zaraznih bolesti, a kroz dodatno proširenje pogodnosti i

beneficija koje društvo može pružiti dobrovoljnim davaocima krvi kao vid zahvalnosti i poštovanja.

5. ZAKLJUČCI

1. Raspoloživost krvi i lijekova od krvi je i dalje na nezadovoljavajućem nivou.
2. Broj davaoca krvi kroz planski organizirane aktivnosti ne prati porast potreba za lijekovima proizvedenim iz ljudske krvi.
3. Nedovoljno uključivanje stanovništva u planski organizirane akcije dovodi do povećane potrebe za tzv. ciljano-porodičnim davanjem krvi, kao i samoinicijativnim prijavljivanjem građana nakon javnih poziva.
4. Ciljano-porodično davalaštvo otežava blagovremenu i adekvatnu pripremu i upotrebu krvi i lijekova od krvi, pogotovo u hitnim situacijama.
5. Veliki broj dobrovoljnih davalaca krvi iz privrednih društava ne daje krv iz razloga nerazumijevanja poslodavca za izostanak sa posla u vrijeme dana davanja krvi.
6. Obrazovne ustanove koje bi trebalo da su veliki rezervoar davalaštva krvi ne sudjeluju u zadovoljavajućem broju u pogledu obezbjeđenja krvi za liječenje građana Tuzlanskog kantona.
7. Mali broj tzv. "privilegija" koje imaju dobrovoljni davaoci krvi, a koje treba u umjerenim količinama biti obezbijeđeno od strane sistema vjerovatno je sa svoje strane dovelo do tzv. depresije u dobrovoljnom davalaštvu krvi.
8. Realizacija planiranih akcija u što većem procentu se nameće kao imperativ, da bi se postigla konstantnost količine raspoloživih jedinica krvi.
9. U narednom periodu morat će se primjenjivati model kombiniranog, dobrovoljnog, planski organiziranog i ciljanog-porodičnog davalaštva krvi kako bi se pacijentima omogućilo potrebno transfuzijsko liječenje.

6. PRIJEDLOG MJERA

1. Budžetom Tuzlanskog kantona za 2024. godinu („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 3/24) predviđen je iznos od 30.000 KM za program podrške dobrovoljnim davaocima krvi sa područja Tuzlanskog kantona, a na osnovu Programa o utvrđivanju uvjeta, kriterija i postupaka za raspodjelu sredstava koji donosi Vlada kantona na prijedlog resornog ministarstva. Iznos će biti raspoređen između Javne zdravstvene ustanove Univerzitetsko kliničkog centra Tuzla, Javne zdravstvene ustanove Opća bolnica „Dr. Mustafa Beganović“ Gračanica i Crvenog križa Tuzlanskog kantona.

2. Iznaci mogućnost trajnog i stabilnog finansiranja promotivnih i drugih aktivnosti Crvenog križa Tuzlanskog kantona kada je u pitanju dobrovoljno davalaštvo krvi.
3. Formirati Koordinaciono tijelo koje bi sačinjavali predstavnici Ministarstva zdravstva Tuzlanskog kantona, Zavoda za transfuziologiju JZU UKC Tuzla, Crvenog križa Tuzlanskog kantona koje bi konkretno radilo i dalje na realizaciji Planski organizovanih akcija, stvaranju i realizaciji plana promotivnih aktivnosti, i rješavalo sva tekuća pitanja koja mogu uticati na realizaciju svih aktivnosti koje se tiču dobrovoljnog davalaštva.
4. Zadužiti Radio-televiziju Tuzlanskog kantona za izradu promotivnih klipova koji bi bili besplatno ustupljenji drugim medijskim kućama na području kantona.

Broj: 13/1-33-587-3/24
Datum: 02.09.2024. godine

MINISTAR

Prim.dr. Dušanka Bećirović